

PRZEGŁAD PRASY ZAGRANICZNEJ

CODZIENNY BIULETYN
WYDZIAŁU PRASOWEGO

MINISTERSTWA SPRAW ZAGRANICZNYCH

Rok IV

Warszawa, środa 8 maja 1929 r.

Nr. 105

TREŚĆ: Sprawy polskie: Polska a Niemcy. — Zagadnienia ogólne: Sprawa odszkodowań i długów. — Mała Ententa. — Węgry a Włochy. — Sytuacja polityczna na Litwie. — Mocarstwa a Z. S. R. R. — Państwa bałkańskie. — Państwa skandynawskie. — **Notatki i informacje:** Różne. — Artykuły nieuwzględnione.
W DODATKU: Przegląd prasy Z. S. R. R. i emigracji rosyjskiej.

SPRAWY POLSKIE.

POLSKA A-NIEMCY.

Germania 7.V w koresp. z Warszawy narzeka na likwidację drobnej własności niemieckiej w Polsce, w związku z opublikowanym w ostatnim numerze „Monitora Polskiego“ wykazem majątków likwidowanych. Dziennik twierdzi, że jest to wznowiony atak na własność niemiecką. Likwidacja odbywa się często w tak „groteskowy“ sposób, że kolonistom, za to, iż im odbiera się ziemię, jeszcze żąda się dopłaty.

Dziennik podkreśla „nowe praktyki“ polskiego Sądu Najwyższego, który jakoby w ostatnich czasach wydawał wyroki, zatwierdzające likwidację, bez uprzedniego zbadania przynależności państwowej właściciela. Wszelkie wysiłki podjęte w ostatnich cza-

sach, zmierzające do porozumienia między Polską a Niemcami w sprawie likwidacji, będą w ten sposób zupełnie zniszczone przez to, że Polacy znów podjęli swoją politykę odniemczania.

Lietuvos Aidas 4.V w koresp. René Martela, poświęconej niemieckiemu Górnemu Śląskowi, podkreśla niesprawiedliwość wyrządzoną Niemcom przez przeprowadzenie obecnej granicy, odcinającej od Rzeszy miasta i wsie czysto niemieckie. Autor określa położenie na polsko-niemieckim pograniczu (na Górnym Śląsku) jako nienormalne, przyczem zaznacza, że „trudno zrozumieć, jak mogli w ten sposób postąpić względem Niemców cywilizowani Europejczycy“. Martel wyraża nadzieję, że z biegiem czasu Niemcy odzyskają „zagarnięte“ przez Polskę terytoria.

ZAGADNIENIA OGÓLNE.

SPRAWA ODSZKODOWAŃ I DŁUGÓW.

Deutsche Allg. Ztg. 7.V w art. wst. omawia usiłowanie Younga i charakteryzuje jego przeciwników. W Paryżu nastąpił zwrot, który jest najdonioślejszym wypadkiem ostatnich dni. Autor podkreśla, że obecnie nie można jeszcze całkowicie ocenić planu Younga, na który zgodziła się zasadniczo delegacja niemiecka. Jasnym jest jednak, że społeczeństwo niemieckie zobowiązane jest okazywać zaufanie swoim delegatom, którzy od szeregu tygodni stoją w walce pozerającej ich nerwy. „Jak można już z powodu pierwszych wiadomości, do tego niejasnych, opuszczać ramiona lub atakować delegację niemiecką!“

Autor zaznacza, że to jedno tylko jest pewne, iż pozycja taktyczna delegacji niemieckiej gruntownie się poprawiła. Zgoda delegacji niemieckiej na plan

Younga jest ostatecznym dowodem, najdalej idącej uступliwości niemieckiej, która winna u prezydenta Hoovera wzbudzić przekonanie o możliwości dojścia do pozytywnego wyniku rokowań. Nowe propozycje nie wyszły ze strony niemieckiej, gdyż było to niemożliwe po ustaleniu przez niemieckich rzeczoznawców wysokości rat rocznych na 1.650 milj. mk. Inne znaczenie ma to, gdy delegat amerykański proponuje plan spłat, uwzględniający niemieckie zastrzeżenia gospodarcze. Autor podkreśla, że obecnie można już stwierdzić, iż konferencja nie rozbija się z powodu stanowiska delegacji niemieckiej.

Deutsche Tageszeitung 6.V pisze, o układach paryskich p. t. „Czy Niemcy chcą kapitulować?“ Delegacja niemiecka nocą pracowała nad pisemnym opracowaniem zastrzeżeń niemieckich do propozycji Younga.

Głównie zastrzeżenia dotyczą możliwości rewizji całego planu splat, gdyby się okazało już nawet w najbliższych latach, że Niemcy nie mogą podolać splatom. Delegacja niemiecka czyni zależnym przyjęcie propozycji Younga nie tylko od tych zastrzeżeń, lecz także od tego, iż Sprzymierzeni przyjmą propozycje bez żadnych zmian.

„D. Tgztg.“ przytacza w d. c. głosy prasy francuskiej, dając im tytuł: „Paryska komedia prasowa“ i pisze w końcu, że dokładny sąd będzie można sobie wyrobić o położeniu dopiero po ogłoszeniu tekstu propozycji Younga i zastrzeżeń niemieckich. Jeżeli jednak choć w przybliżeniu propozycje te są zgodne z informacjami prasy, to zgoda Niemiec na nie odznaczałaby kapitulację.

Der Tag 7.V, nawiązując do komunikatu, wydanego przez delegację niemiecką, pisze, że nie można dzisiaj jeszcze nic określonego powiedzieć o warunkach niemieckich, gdyż jest zrozumiałe, iż przy takim czy-sto politycznym rozwiązaniu sprawy odszkodowań należy się starać, aby w razie niewypełnienia układu istniała możliwość rewizji splat celem uniknięcia znów oskarżeń o złą wolę, oraz stosowania politycznych represyj, jak to było z zagłębieniem Ruhry.

Dziennik zaznacza, że w nowych propozycjach Younga niechroniona część rat odszkodowaniowych jest znacznie wyższa, niż dotychczas proponowana przez Sprzymierzonych. Według zdania Younga przeciwnictwa między stronami bynajmniej nie są już nie do przebycia.

Dziennik wyciąga stąd wniosek, że Schacht w czasie swego pobytu w Berlinie dał na siebie wpłynąć czynnikiem partyjnym i dlatego jest mowa obecnie o zgodzie delegacji niemieckiej na zmodyfikowane propozycje Younga. Raczej powinien Schacht rzec się mandatu i nie czynić z siebie ofiary partyjno-politycznej i pozostawić mandat swój tym, którzy muszą bezwarunkowo ponieść odpowiedzialność za drugą propozycję niemiecką. To bowiem, co obecnie w Paryżu proponują, jest jawnem poddaniem gospodarczej obiektywności pod polityczną komendę.

Journal des Debats 6.V. Gauvain pisze w związku z przewidywanem porozumieniem w komisji ekspertów, iż, pomijając już nawet sprawę samych sum, należy zwrócić baczna uwagę na to, aby zastrzeżenie dr. Schachta nie pozostawiało pola do jakichkolwiek wątpliwości lub odmiennej interpretacji, co mogłoby w przyszłości stać się podłożem dla konfliktu. Według niektórych wersji dr. Schacht zamierza wprowadzić do proponowanego uregulowania sprawy transferów punktów, któreby oznaczały uprzywilejowanie Niemiec przed państwami M. Ententy. Temu należy się kategorycznie przeciwstawić. Byłoby rzeczą monstrualną, gdyby likwidacja odszkodowań przywróciła Niemcom możliwość wywierania presji na państwa środkowo - europejskie i bałkańskie. Z drugiej strony jest rzeczą pierwszorzędną wagi, aby żadne rozszczenia ukryte nie były wprowadzone do tego układu ani też poruszane w rozmowach, co byłoby następnie wyzyskiwane przez Niemcy. Wszystko w tym układzie winno być jasne zarówno dla narodów, jako też dla samych pertraktujących.

L'Echo de Paris 6.V zamieszcza art. Pertinaxa, który pisze w związku z przewidywanem dojściem do porozumienia w komisji ekspertów, iż propozycję amerykańską należałoby dokładnie rozpatrzyć, tembar-

dziej, iż była ona opracowana bez udziału Francji i napewno nie została ulepszona przez Niemców. Wierzący Niemiec popełniliby największy błąd, gdyby dali się onieśmielić. Perspektywa, iż w razie niedojścia do porozumienia, Niemcy będą jeszcze czas jakiś gnębieni przez plan Dawes'a nie powinna nikogo przestraszać.

The Daily Mail 4.V Koresp. z Paryża pisze, iż w kołach dyplomatycznych panuje przygnębienie, z powodu nieznacznego postępu w pracach konferencji ekspertów. Wg. ogólnego mniemania, mała jest nadzieja pomyślnego zakończenia rokowań mimo wysiłków Younga, o ile Schacht nie zmieni swego obecnego stanowiska.

The Chicago Sunday Tribune 5.V Henry Walles pisze, iż przyjęcie przez Niemcy planu delegacji amerykańskiej odnośnie rat reparacyjnych wyprowadziło obecną konferencję ekspertów z impasu.

MAŁA ENTENTA.

Vütorul 5.V w odpowiedzi prasie węgierskiej, dopatrującej się w obecnej konferencji Małej Ententy ograniczenia znaczenia tego związku państw z politycznego do gospodarczego, twierdzi, że jest to tylko pobożne życzenie Węgier, popieranym przez Włochy. Ale te nadzieje Węgier są złudne, a poparcie, udzielane im przez Włochy, nie tylko nie osłabi Małej Ententy, ale siłą rzeczy ją wzmocni.

L'Indépendance Roumaine 4.V uważa, że do zadań obecnej konferencji Małej Ententy w Belgradzie powinno należeć uzgodnienie stanowiska wszystkich trzech państw w sprawie optantów węgierskich, którzy oskarżają Rumunję, Czechosłowację i Jugosławię z powodu parcelacji wielkich majątków magnatów węgierskich między miejscowych chłopów (rumuńskich, słowackich i serbskich). Ponieważ jest to sprawa, obchodząca narówni wszystkie trzy państwa, powinna ona być traktowana przez nie solidarnie.

WĘGRY A WŁOCHY.

I Popolo d'Italia 4.V donosi o wymianie toastów między włoskim podsekretarzem stanu Grandi'm a węgierskim premierem Bethlenem, w których stwierdzili oni zgodność poglądów między rządem włoskim a węgierskim.

L'Indépendance Roumaine 5.V w związku z wizytą podsekr. stanu Grandi w Budapeszcie twierdzi, że Węgry od czasu zwrócenia im uwagi przez lorda Rothermere, żeby się zdemokratyzowały, jeśli chcą liczyć na przyjaźń Anglii, zwróciły się ku Włochom, które je ludzą mirażem rewizji pokoju w Trianon. Ze swej strony Węgry chcą wywołać wrażenie, jakoby oskrydlały Jugosławię, niemila Włochom. Jest to obustronne ludzenie się, przyczem na podstawie tych złudnych nadziei marza Węgry o rozbiciu Małej Ententy przy pomocy Polski, na której pokładane nadzieje wciąż zawodzą.

SYTUACJA POLITYCZNA NA LITWIE.

Rytas 3.V w art. wst. p. n. „Niezdrowe objawy“, nawiązując do usiłowań komunistów litewskich, zmierzających do wywołania rozruchów i aktów teroru w szeregu miejscowości Litwy, a przede wszystkim w powiatach: Trockim i Szawelskim, podkreśla z naciskiem, że przeciwpaiństwowa akcja na Litwie jest

THE
JOURNAL
OF
THE
AMERICAN
MEDICAL
ASSOCIATION
PUBLISHED
WEEKLY
CHICAGO, ILL.
1914

THE
JOURNAL
OF
THE
AMERICAN
MEDICAL
ASSOCIATION
PUBLISHED
WEEKLY
CHICAGO, ILL.
1914

popierana przez wrogów Litwy, którym niepodległość państwa litewskiego stoi na zawadzie i którzy przeto dążą wszelkimi środkami do wywołania wewnętrznych rozruchów na Litwie. Dziennik omawia niezwykłą bierność społeczeństwa litewskiego i jego nieprzeciwstawianie się zamieszkom, zarządzanym przez komunistów i różnego rodzaju „terorystów“. Przy czynę powyższego dziennik widzi w nienormalnej sytuacji wewnętrznej kraju. „Powaga państwa i potrzeba wzmocnienia autorytetu rządu wymaga, by za rządem stało „zwartą ławą całe społeczeństwo litewskie“, przeto też — zdaniem dziennika — rząd litewski powinien stąd wyciągnąć odpowiednie wnioski.

Lietuvos Aidas 4.V w art. wst. domaga się gruntownej reorganizacji uniwersytetu litewskiego. Wg. dziennika, niski poziom naukowy studentów, należy przypisać temu, że studja uniwersyteckie traktują oni li tylko jako drugorzędne zajęcie obok pracy zarobkowej w państwowych instytucjach litewskich; niski poziom nauczania tłumaczy się również i tem, że profesorowie uniwersytetu poświęcają się raczej pracy zarobkowej, niż naukowej. Pozatem dziennik podkreśla przeciwrządowe tendencje, panujące wśród docentów i profesorów uniwersytetu kowieńskiego.

MOCARSTWA A ZSRR.

The Chicago Sunday Tribune 5.V. Koresp. z Warszawy, donosząc o obchodzie 3 Maja, podkreśla fakt, że militarny attache brytyjski pozostał w loży dyplomatycznej zamiast zając miejsce razem z inny-

mi attachées. Koresp. tłumaczy to niechęcią brytyjskiego attache znalezienia się w jednym rządzie z sowieckim attaché gen. Kłoczko.

PAŃSTWA BAŁKAŃSKIE.

La Tribune 2.V donosi z Sofji, że podstawą zwolnienia ze służby 35 generałów w Jugosławii są z jednej strony wskazówki francuskiego sztabu generalnego, a z drugiej wzrost wśród wojska opozycji przeciw dyktaturze, pomimo zupełnej lojalności wobec monarchii.

PAŃSTWA SKANDYNAWSKIE.

Berlingske Tidende 5.V w art. posła i b. ministra Moeller'a twierdzi, że wobec rozbrojenia Danji, które obecny rząd socjalistyczno-radykalny przeprowadzi, staje Danja przed alternatywą: bądź zachowywania się biernego, a w razie zagrożenia przez obce państwo — poddania mu się przy zrezygnowaniu z własnej niepodległości, bądź też zwrócenia się do któregoś z mocarstw po stałą opiekę. Mocarstwem takim mogłyby być Stany Zjednoczone A. P., Niemcy, Rosja, Francja, W. Brytania lub Szwecja.

Svenska Dagbladet 29.IV poświęca art. wst. rozbrojeniu Danji, które obecny rząd duński ma w krótkim czasie przeprowadzić. Zdaniem autora, Danja, z tą chwilą występuje z grupy państw skandynawskich, jako czynnik obrony państwowej, wskutek czego nabiera ostrości zagadnienie obrony pozostałych państw skandynawskich.

NOTATKI I INFORMACJE.

RÓŻNE.

Lietuvos Aidas 4.V w obsz. koresp. z Paryża, nawiązując do uroczystości odsłonięcia pomnika Mickiewicza w stolicy Francji, podkreśla wzmożenie się propozycji polskiej, która potrafiła do tego stopnia opanować Francuzów i całą Ligę Narodów, że Mickiewicz dla nich stał się poetą polskim, nie zaś litewskim, „jakby to dyktowała sprawiedliwość“. O Litwie zaś — wg. korespondenta — pisma francuskie i inne pisały tylko, jako o prowincji polskiej. W tym samym tonie utrzymane były i przemówienia Francuzów. Koresp. potępia bezczynność studentów Litwinów w Paryżu, jak również całego społeczeństwa litewskiego, a w szczególności profesorów uniwersytetu kowieńskiego, którzy „nawet palcem nie ruszyli w kierunku zorganizowania akcji protestacyjnej ze strony społeczeństwa litewskiego przeciwko przywłaszczeniu przez Polskę poety litewskiego“.

The Manchester Guardian 4.V. w art. wst. występuje przeciwko uznaniu przez Stany Zjedn. francuskiego punktu widzenia w sprawie rezerw oraz przeciwko podziałowi państw na zwycięzców i zwyciężonych.

Germania 7.V podaje streszczenie odczytu min. Titulescu, urządzonego w Berlinie przez Komitet porozumienia międzynarodowego i szczególnie podkreśla zdanie, że „wyższą niż przemoc siły jest świadomość solidarności ludzkiej“. Titulescu mówił o „dynamice pokoju“. Posiada on — pisze dziennik — doskonałą znajomość spraw porozumienia międzynarodowego, ponieważ przez szereg lat był delegatem Rumunii przy Lidze Nar. oraz wykładał prawo międzynarodowe na Uniwersytecie w Jassach.

ARTYKUŁY NIEUWZGLĘDNIONE.

Journal des Debats 4.V. Propos allemands sur la conférence de Paris (kor. z Berlina).

*

Deutsche Tageszeitung 4.V. Die Zentralisierungskämpfe in China. — Nervosität in Moskau.

*

Neue Zürcher Ztg. 5.V. H. Weilenmann. Zum Nationalitätenproblem. — Joseph Caillaux. Amerika und die deutsche Schuldenregelung.

